

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МЕДИКО – ПРИРОДНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з навчально-методичної та
наукової роботи **Зоря А.Б.**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПСИХОЛОГІЧНЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ ТА КОРЕКЦІЯ»

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський) рівень

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність: 053 Психологія

Освітня програма: Психологія

Миколаїв, 2022

Робоча програма освітньої компоненти **«ПСИХОЛОГІЧНЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ ТА КОРЕКЦІЯ»** для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 053 Психологія, ОП Психологія

Робоча програма навчальної дисципліни **«ПСИХОЛОГІЧНЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ ТА КОРЕКЦІЯ»** погоджено на засіданні кафедри

Протокол № 1 від «30» серпня 2022 р.

Завідувач кафедри Петьков В.А.

Робоча програма навчальної дисципліни **«ПСИХОЛОГІЧНЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ ТА КОРЕКЦІЯ»** погоджено на Вченій раді університету

Протокол № 1 від «30» серпня 2022 р.

Голова ВР Волков М.А.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Обов'язкова	
Мова викладання – Українська мова	Спеціальність: 053 «Психологія»	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90		3-й	3-й
		Семестр	
		6-й	6-й
		Лекції	
		22 год.	8 год.
		Практичні, семінарські	
		20 год.	6 год.
		Самостійна робота	
		48 год.	76 год.
		Індивідуальні завдання:	
		Вид контролю: іспит	
Тижневих годин для: ОФН– 3 год. ЗФН – 8, 6 год.	Ступінь вищої освіти: бакалавр		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для очної форми навчання 90 – год.: 42 год. – аудиторні заняття, 48 год. – самостійна робота (50 % до 50 %).

для заочної форми навчання –90 год.: 14 год. – аудиторні заняття, 76 год. – самостійна робота (15 % до 85 %).

2. Мета та завдання навчальної дисципліни «Психологічне консультування та корекція»

Мета вивчення курсу. Курс «Психологічне консультування та корекція» займає важливе місце в підготовці майбутніх фахівців у медичній сфері. Вивчення дисципліни дозволить студентам отримати знання й компетенції щодо безпосередньо практичної складової професії психолога.

Мета курсу: ознайомити студентів із сутністю, задачами, методами психологічного сімейного консультування; висвітлити специфіку проведення сімейного консультування; провести диференціацію між сімейним консультуванням та сімейною психотерапією; сформувати уявлення щодо особливостей проведення сімейної психотерапії; ознайомити студентів із класичними та сучасними напрямками сімейної психотерапії; сприяти розвитку професійної ідентичності майбутніх психологів.

Завдання курсу:

- сформувати у студентів уявлення про специфіку сімейного консультування та сімейної психотерапії;
- ознайомити студентів зі специфікою організації та проведення сімейного консультування;
- опанувати методологічні принципи та основні напрями сімейного консультування й психотерапії;
- сформувати уявлення про класичні та сучасні напрями сімейної психотерапії;
- застосовувати окремі психологічні вправи та методики.

Під час вивчення дисципліни «Психологічне консультування та корекція» у здобувачів вищої освіти мають сформуватися компетентності:

I. Загальнопредметні:

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

II. Фахові:

ФК 1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

ФК 3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

ФК 5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.

ФК 6. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження.

ФК 7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

ФК 8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).

ФК 9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту.

ФК 11. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен досягти таких програмних результатів навчання:

ПРН 1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання .

ПРН 2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань для розуміння спеціальних розділів психології з метою майбутньої спеціалізації та освоєння міждисциплінарного зв'язку.

ПРН 9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх роз'яснення.

ПРН 11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.

ПРН 12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, тренінгів відповідно до вимог замовника.

ПРН 13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб відповідно до віку.

ПРН 14. Ефективно виконувати різні ролі у процесі вирішення фахових завдань, демонструвати лідерські якості і вміння узгоджено працювати в аудиторії самостійно та під керівництвом викладача.

ПРН 15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку, вміло використовувати психотерапевтичні прийоми і прийоми впливу на свідомість і поведінку.

ПРН 16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога, що визначають професійну поведінку і стосунки з людьми в суспільстві.

ПРН 17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

ПРН 18. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я та за потреби визначити зміст запиту до супервізії.

ПРН. 19. Враховувати індивідуальну варіативність становлення людини як індивіда, особистості, суб'єкта діяльності.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 год. / 3 кредити ECTS.

3.Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Загальні засади організації психологічного консультування.

Тема 1. Особливості консультативного процесу. Консультування як вид психологічної допомоги.

Основні питання загальної теорії консультування. Цілі та завдання психологічного консультування. Методи психологічного консультування. Предмет психологічного консультування. Ефективність психологічного консультування. Співвідношення понять «психологічне консультування», «психотерапія», «психологічна корекція». Сфери реалізації психологічного консультування. Консультант і клієнт у процесі консультування. Підготовка консультантів.

Тема 2. Історія психологічного консультування.

Передісторія. Початок історії. Поняття психологічної практики. Закордонний досвід психологічного консультування. Вітчизняний досвід психологічного консультування. Сучасні тенденції та проблеми у вітчизняній теорії та практиці психологічного консультування. Поняття психічного та психологічного здоров'я. Уявлення про психологічне здоров'я в різних теоріях психологічного консультування.

Тема 3. Феномени психологічного консультування.

Перенесення. Контрперенесення. Опір. Емоційне вигорання. Особливості прояву. Значення. Позитивні та негативні сторони особливих терапевтичних феноменів.

Тема 4. Етичні принципи психологічного консультування.

Аналіз принципів консультування в роботах В.В. Століна, Ю.Є. Альошиної, П.П. горностая та С.В. Васьковської. Базові терапевтичні установки. Відсутність оцінки. Прийняття. Симпатія. Аутентичність. Емпатія та її роль у процесі консультування. Емпатія як необхідний стан для консультанта і клієнта. Неefективне консультування як наслідок помилкових установок.

Тема 5. Специфіка консультування в психологічній роботі.

Індивідуальне консультування в психологічній роботі. Консультативний процес і консультативна взаємодія. Напрями можливого особистісного розвитку клієнта. Соціально-психологічне консультування в соціальній роботі. Основні прийоми активного слухання.

Кредит 2.Професійні вимоги до особистості консультанта.

Тема 6. Телефонне консультування в соціальній роботі.

Консультативна допомога за методом телефону довіри. Ефективність телефонного консультування. Види консультування в соціальній роботі.

Перспективи розвитку консультування в соціальних службах України.
Прийоми консультативного впливу.

Тема 7. Методи психологічного консультування.

Психоконсультативна бесіда. Організація психоконсультативної бесіди.
Контакт з клієнтом під час бесіди. Інтерв'ю як метод психологічного консультування.

Тема 8. Консультативний контакт

Визначення консультативного контакту. Психологічний клімат.
Фізичні компоненти психологічного клімату. Емоційні компоненти психологічного клімату.

Тема 9. Кризова психологічна допомога в психологічній роботі.

Консультування клієнтів із психосоматичними розладами.
Консультування клієнтів із депресією і суїцидальними намірами.
Особливості консультування при суїцидальних намірах. Консультування людей при переживанні втрати.

Кредит 3. Особливості психологічного консультування та корекції клієнтів із розладами поведінки.

Тема 10. Консультування клієнтів із депресією і суїцидальними намірами.

Характеристика клієнтів із депресією і суїцидальними намірами.
Консультування депресивних клієнтів з суїцидальними намірами.

Тема 11. Спеціальні проблеми психологічного консультування.

Консультування тривожних клієнтів. Консультування при реакціях страху та фобіях. Консультування вороже налаштованих та агресивних клієнтів. Особливості консультування «невмотивованих клієнтів». Консультування клієнтів, які мають підвищені вимоги.

Тема 12. Консультативна робота та емоційні проблеми (депресія, страх, тривожність).

Характеристика депресивних клієнтів. Консультування тривожних та депресивних клієнтів. Консультування клієнтів з емоційними проблемами

Тема 13. Екзистенційні питання в консультуванні (хвороба, смерть)

Консультування після втрати близької людини. Криза втрати при захворюванні. Емоційна підтримка, встановлення рапорту в консультуванні.

Тема 14. Зміст та організація консультування з приводу подружніх проблем.

Актуальні проблеми консультування подружніх пар. Особливості консультування при роботі з подружньою парою. Консультування подружжя з приводу сексуальних проблем. Індивідуальне психоконсультування подружжя. Переживання розлучення з партнером. Труднощі взаєморозуміння. Консультації при розлученні.

Тема 15. Консультування з приводу сімейного насилля.

Актуальні проблеми консультування з приводу сімейного насилля. Особливості консультування з приводу сімейного насилля. Психологічна складова сімейного насилля.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин											
	Очна форма						Заочна форма					
	Усього го	у тому числі					Усього го	у тому числі				
		л	п	ла б	ін д	ср		л	п	ла б	ін д	с р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Кредит 1												
Загальні засади організації психологічного консультування. Поняття про психологічне консультування.												
Тема 1. Особливості консультативного процесу. Консультування як вид психологічної допомоги.	6	2	2			2	8	2				6
Тема 2. Історія психологічного консультування.	8	2	2			4	6		2			4
Тема 3. Феномени психологічного консультування	6	2	2			2	4					4
Тема 4. Етичні принципи психологічного консультування.	4	2				2	6					6
Тема 5. Специфіка консультування психологічній роботі.	6		2			4	6					6
Разом за змістовим модулем 1	30	8	8			14	30	2	2			26
Кредит 2. Професійні вимоги до особистості консультанта.												
Тема 6. Телефонне консультування в соціальній роботі.	8	2	2			4	8	2				6
Тема 7. Методи психологічного консультування.	8	2				6	8		2			6
Тема 8.. Консультативний контакт	8	2	2			4	6					6
Тема 9. Кризова психологічна допомога в психологічній роботі.	6		2			4	8					8
Разом за змістовим модулем 2	30	6	6			18	30	2	2			26

Кредит 3. Особливості психологічного консультування та корекції клієнтів із розладами поведінки.											
Тема 10. Консультування клієнтів із депресією і суїцидальними намірами..	6	2	2			2	6	2			4
Тема 11. Спеціальні проблеми психологічного консультування.	6	2				4	6	2			4
Тема 12. Консультативна робота та емоційні проблеми (депресія, страх, тривожність).	6	2				4	6		2		4
Тема 13. Екзистенційні питання в консультуванні (хвороба, смерть)	4	2				2	4				4
Тема 14. Зміст та організація консультування з приводу подружніх проблем.	4		2			2	4				4
Тема 15. Консультування з приводу сімейного насилля.	4		2			2	4				4
Разом за змістовим модулем 3.	30	8	6			16	30	4	2		24
Усього годин	90	22	20			48	90	8	6		76

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ОФН	ЗФН
1	Тема 1. Особливості консультативного процесу. Консультування як вид психологічної допомоги.	2	
2	Тема2. Історія психологічного консультування.	2	2
3	Тема 3. Феномени психологічного консультування	2	
4	Тема 4. Етичні принципи психологічного консультування.		
5	Тема5. Специфіка консультування в психологічній роботі.	2	
6	Тема 6. Телефонне консультування в соціальній роботі.	2	
7	Тема 7. Методи психологічного консультування.		2
8	Тема 8.. Консультативний контакт	2	
9	Тема 9. Кризова психологічна допомога в психологічній роботі.	2	
10	Тема 10. Консультування клієнтів із депресією і суїцидальними намірами..	2	
11	Тема 11. Спеціальні проблеми психологічного консультування.		
12	Тема 12. Консультативна робота та емоційні проблеми (депресія, страх, тривожність).		2
13	Тема 13. Екзистенційні питання в консультуванні (хвороба, смерть)		
14	Тема 14. Зміст та організація консультування з приводу подружніх проблем.	2	
15	Тема 15. Консультування з приводу сімейного насилля.	2	
Разом		20	6

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ОФН	ЗФН
1	Назва теми	2	6
2		4	4
3	Тема 1. Особливості консультативного процесу. Консультування як вид психологічної допомоги.	2	4
4	Тема2. Історія психологічного консультування.	2	6
5	Тема 3. Феномени психологічного консультування	4	6
6	Тема 4. Етичні принципи психологічного консультування.	4	6
7	Тема5. Специфіка консультування в психологічній роботі.	6	6

8	Тема 6. Телефонне консультування в соціальній роботі.	4	6
9	Тема 7. Методи психологічного консультування.	4	8
10	Тема 8.. Консультативний контакт	2	4
11	Тема 9. Кризова психологічна допомога в психологічній роботі.	4	4
12	Тема 10. Консультування клієнтів із депресією і суїцидальними намірами..	4	4
13	Тема 11. Спеціальні проблеми психологічного консультування.	2	4
14	Тема 12. Консультативна робота та емоційні проблеми (депресія, страх, тривожність).	2	4
15	Тема 13. Екзистенційні питання в консультуванні (хвороба, смерть)	2	4
Всього		48	76

7. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

8. Індивідуальні завдання

Не передбачено навчальним планом.

9. Методичні рекомендації

Вивчення курсу «Психологічне консультування та корекція» передбачає засвоєння студентами системи психологічних знань, основних понять за темами, ознайомлення з навчально-методичними матеріалами.

За кожною темою наводяться посилання на список основної та додаткової літератури, що не виключає можливості студентів самостійно по узгодженню з викладачем розширити цей список. Така робота по підборі релевантних наукових джерел може виявитись особливо корисною при підготовці студента до залікової контрольної роботи.

Головною метою лекцій є мотивація і організація роботи студентів з навчальним матеріалом у міжсесійний період. Лекції проводяться із використанням мультимедійних презентацій (за наявності умов в аудиторії).

Проведення практичних занять має бути практико орієнтованим.

10. Питання до іспиту

1. Основні питання загальної теорії консультування.
2. Цілі та завдання психологічного консультування.
3. Методи психологічного консультування.
4. Предмет психологічного консультування.
5. Ефективність психологічного консультування.
6. Співвідношення понять «психологічне консультування», «психотерапія», «психологічна корекція».
7. Сфери реалізації психологічного консультування.
8. Консультант і клієнт у процесі консультування.
9. Підготовка консультантів.
10. Поняття психологічної практики.
11. Закордонний досвід психологічного консультування.
12. Вітчизняний досвід психологічного консультування.
13. Сучасні тенденції та проблеми у вітчизняній теорії та практиці психологічного консультування.
14. Поняття психічного та психологічного здоров'я.
15. Уявлення про психологічне здоров'я в різних теоріях психологічного консультування.
16. Перенесення.
17. Контрперенесення. Опір.
18. Емоційне вигорання.
19. Особливості прояву.
20. Позитивні та негативні сторони особливих терапевтичних феноменів.
21. Аналіз принципів консультування в роботах В.В. Століна, Ю.Є. Альошиної, П.П. Горностая та С.В. Васьковської.
22. Базові терапевтичні установки.
23. Емпатія та її роль у процесі консультування.
24. Емпатія як необхідний стан для консультанта і клієнта.
25. Неefективне консультування як наслідок помилкових установок.
26. Індивідуальне консультування в соціальній роботі.
27. Консультативний процес і консультативна взаємодія.
28. Напрями можливого особистісного розвитку клієнта.
29. Соціально-психологічне консультування в соціальній роботі.
30. Основні прийоми активного слухання.

31. Консультативна допомога за методом телефону довіри.
32. Ефективність телефонного консультування.
33. Види консультування в соціальній роботі.
34. Перспективи розвитку консультування в соціальних службах України.
35. Прийоми консультативного впливу.
36. Психоконсультативна бесіда.
37. Організація психоконсультативної бесіди.
38. Контакт з клієнтом під час бесіди.
39. Інтерв'ю як метод психологічного консультування.
40. Визначення консультативного контакту.
41. Психологічний клімат.
42. Фізичні компоненти психологічного клімату.
43. Емоційні компоненти психологічного клімату.
44. Консультування клієнтів із психосоматичними розладами.
45. Консультування клієнтів із депресією і суїцидальними намірами.
46. Особливості консультування при суїцидальних намірах.
47. Консультування людей при переживанні втрати.
48. Характеристика клієнтів із депресією і суїцидальними намірами.
49. Консультування депресивних клієнтів з суїцидальними намірами.
50. Консультування тривожних клієнтів.
51. Консультування при реакціях страху та фобіях.
52. Консультування вороже налаштованих та агресивних клієнтів.
53. Особливості консультування «невмотивованих клієнтів».
54. Консультування клієнтів, які мають підвищені вимоги.
55. Характеристика депресивних клієнтів
56. Консультування тривожних та депресивних клієнтів
57. Консультування клієнтів з емоційними проблемами
58. Консультування після втрати близької людини.
59. Криза втрати при захворюванні.
60. Емоційна підтримка, встановлення рапорту в консультуванні.
61. Актуальні проблеми консультування подружніх пар.
62. Особливості консультування при роботі з подружньою парою.
63. Консультування подружжя з приводу сексуальних проблем.
Індивідуальне психоконсультування подружжя.
64. Переживання розлучення з партнером.
65. Труднощі взаєморозуміння. Консультації при розлученні.
66. Актуальні проблеми консультування з приводу сімейного насилля.
67. Особливості консультування з приводу сімейного насилля.
68. Психологічна складова сімейного насилля.

11. Рекомендована література

Базова

1. Консультативна психологія : підручник / І. С. Булах, В. У. Кузьменко, Е. О. Помиткін [та ін.] : – Вінниця : ТОВ «Нілан- ЛТД», 2016. – 482 с.
2. Маценко Л.М. Педагогіка сімейного виховання : навч. посіб. / Л.М. Маценко. – НАКККіМ, 2011. – 293 с.
3. Психологія сім'ї : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / Л.В. Помиткіна, В.В. Злагодох, Н.С. Хімченко, Н.І. Погорільська. – К.: НАУ, 2011. – 272 с. (рекомендовано Міністерством освіти і науки України як навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів).
4. Психологія сімейних взаємин : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / Корольчук М.С., Криворучко П.П., Осьодло В.І., Грищенко Г.В. та ін.] ; за заг. ред. М.С. Корольчука. – К.: Ніка-Центр, 2010. – 296 с.
5. Соціальна психологія груп : Хрестоматія / Укладачі: Ю.О. Бабаян, Г.В.Васильєва, Н.О. Євдокимова, І.М. Кучманіч, І.М. Хоржевська ; за заг. ред. Н.О. Євдокимової. – Миколаїв: «Ліон», 2013. – 638 с.
6. Ткалич М.Г. Гендерна психологія : навч. посіб. / М.Г. Ткалич. – К.: Академвидав, 2011. – 248 с. – (Серія «Альма-матер»).
7. Фріц Б. Сімон, Рех-Сімон Кр. Циркулярне опитування / Фріц Б. Сімон, Крістен Рех-Сімон. – Львів. – Простір-М, 2017. – 206 с.
8. Шліппе А. ф. Системна психотерапія та консультування : Пер. з нім./ Арист фон Шліппе, Йохан Швайтцер. – Львів : ВНТЛ-Класика, 2004. – 320 с.

Допоміжна

1. Алешина Ю.В. Цикл розвитку сім'ї: дослідження і проблеми / Ю.В. Алешина // Вестник МГУ. Сер. 14. Психологія. – 1987. – № 2. – С. 8–16.
2. Андреева Т.В. Психологія сучасної сім'ї / Татяна Владимірова Андреева. – Монографія. – СПб.: Речь, 2005. – 436 с.
3. Антонов А.И. Соціологія сім'ї / А.И. Антонов, В.М. Медков. – М., 1996. – 302 с.
4. Винникотт Д.В. Маленькі діти і їх матері / Д.В. Винникотт. – М., 1998. – 76 с.
5. Винникотт Д.В. Розмова з батьками / Д.В. Винникотт. – М., 1995. – 92 с.
6. Витек К. Проблеми шлюбного благополуччя / К. Витек. – М., 1988. – 138 с.
7. Гозман Л.Я. Психологія емоціональних відносин / Л.Я. Гозман. – М., 1987. – 174 с.
8. Голод С.И. Сім'я і шлюб: історико-психологічний аналіз / С.И. Голод. – СПб., 1998. – 270 с.
9. Карабанова О.А. Психологія сімейних відносин і основи сімейного консультування/ Ольга Александрівна Карабанова. – М.: Гардарика, 2008. – 320 с.
10. Кернберг О. Відносини любові / О. Кернберг. – М., 2000. – 256 с.
11. Ковалев С.В. Психологія сучасної сім'ї / С.В. Ковалев. – М., 1988. – 208 с.
12. Кратохвیل С. Психологія сімейно-сексуальних дисгармоній / С. Кратохвیل. – М., 1998. – 335 с.
13. Олифірович Н. И. Психологія сімейних кризисів / Олифірович Н.И., Зинкевич-Куземкіна Т.А., Велета Т.Ф. – СПб.: Речь, 2006. – 360 с.
14. Основи психології сім'ї і сімейного консультування / под ред. Н.Н. Посысоєва. – М., 2004. – 328 с.
15. Прихожан А.М. Психологія сиротства / А.М. Прихожан, Н.Н. Толстых. – СПб., 2005. – 400 с.
16. Психологія сім'ї / под ред. Д.Я. Райгородського. – Самара, 2002. – 752 с.
17. Сатир В. Ви і ваша сім'я / В. Сатир. – М., 2000. – 312 с.

18. Семья в психологической консультации / под ред. А.А. Бодалева, В.В. Столина. – М., 1989. – 206 с.
19. Фромм Э. Искусство любви / Э. Фромм. – СПб., 2002. – 219 с.
20. Эйдемиллер Э.Г. Семейный диагноз и семейная психотерапия: учебное пособие для врачей и психологов /Э.Г. Эйдемиллер, И.В. Добряков, И.М. Никольская. – [изд. 2-е, испр. и доп.]. – СПб.: Речь, 2006. – 352 с.

Інформаційні ресурси

<http://books.google.com>

<http://pidruchniki.ws>

<http://studentam.net.ua/>

<https://scibook.net/>

<https://psihologia.info>

<https://psyfactor.org>